

На нашу думку, інноваційний потенціал є набором базових характеристик, які впливатимуть на результати інноваційної активності. Водночас наявність потенціалу не означає, що підприємство здійснює чи буде здійснювати інноваційну діяльність. Інноваційний потенціал без інноваційної сприйнятливості, тобто готовності до його використання, може не стати основою для інноваційної активності. Умовою, що забезпечує здатність до інноваційної активності, є інноваційна спроможність. Навіть при наявності інноваційного потенціалу та сприйнятливості до інноваційної діяльності без спроможності неможливо використати потенціал для забезпечення активності – енергійної діяльності. Інноваційна спрямованість – мета інноваційної активності. Інноваційний розвиток – нарощення інноваційного потенціалу та спроможності в результаті інноваційної активності. Відповідно за допомогою відбору інноваційних проєктів та формування інноваційної стратегії підприємства має здійснюватися ефективна інноваційна діяльність.

УДК 657.6

Петрик Олена Анатоліївна,
д. е. н., професор, завідувачка кафедри аудиту
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АУДИТОРІВ В УМОВАХ ОКРЕМИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ОБМЕЖЕНЬ

Під впливом загальних глобалізаційних процесів (економічних, екологічних та соціальних), запровадження нових норм з боку державних інституцій та вимог професійних організацій, та також через посилення проявів рецесії економіки та кризових явищ у діяльності суб'єктів господарювання, у тому числі в умовах пандемії COVID-19, виникає необхідність в уточненні вимог до роботи аудиторів. Актуальним залишається ключова проблема – створення необхідних умов та підстав для забезпечення довіри до результатів аудиту звітності, як окремих клієнтів так і суспільства загалом, підвищення якості наданих аудиторських послуг.

Слід звернути увагу на те, що у зв'язку із запровадженням фактично у більшості держав світу, та в Україні зокрема, карантинних заходів, які суттєво впливають на функціонування бізнесу (спричинюють зменшення доходів, погіршення загального фінансового стану, часткову зайнятість працівників, дистанційну роботу, тривалу непрацездатність персоналу через COVID-19, труднощі у виконанні укладених контрактів, зростання безнадійних боргів, знецінення активів, погіршення податкової дисципліни, можливе банкрутство чи

припинення діяльності за власною ініціативою та ін.) аудиторів мають вміти адекватно оцінювати нові види ризиків, які стали притаманними діяльності їх клієнтів, у процесі аудиту фінансової звітності. Відтак, організаційні та методичні засади діяльності аудиторів, її нормативне регулювання в умовах пандемії COVID-19 потребують суттєвого удосконалення, зумовленого сукупністю запроваджених соціально-економічних обмежень на період карантину. Крім того, з позиції захисту аудитором інтересів суспільства та конкретного клієнта, важливою є місія не тільки об'єктивної оцінки фінансових та нефінансових показників, а і консультування щодо мінімізації впливу ризиків та розробці заходів по протидії їм, адаптуванню до нових реалій, відновлення або диверсифікації, зміни форм діяльності клієнта тощо. Разом з тим, наголошуємо, що надаючи такі послуги аудиторів не можуть брати на себе виконання функцій управлінського персоналу, оскільки це призведе до порушення норм Кодексу етики.

Все вищезазначене впливає також на сам процес організації роботи аудиторів та аудиторських фірм у нових реаліях. До таких особливостей можна віднести дистанційний характер роботи з клієнтами, мінімізація виїздів на об'єкт перевірки (лише у виключних випадках), часто неможливість особистої присутності та спостереження за проведенням інвентаризації у підприємства-клієнта; високий рівень невизначеності при оцінці безперервності діяльності та подальших подій, нові формати комунікаційних заходів щодо взаємодії між членами аудиторської групи, застосування відповідних технічних засобів для віддаленого доступу до інформації клієнта, розширення можливостей використання хмарних сервісів для збору аудиторських доказів, їх документування та обміну між виконавцями аудиторських послуг, посилення вимог до дотримання умов збереження конфіденційності інформації, застосування електронних підписів, накладення електронної печатки через електронний сервіс ДіЯ; запровадження нових цифрових та технологічних розробок тощо.

Реагуючи на нові виклики та акценти роботи аудиторів Рада з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості МФБ у своїй стратегії діяльності на 2020-2023 роки планує першочергове оновлення аудиторських стандартів щодо безперервності діяльності, шахрайства та збирання аудиторських доказів (не виключаються доповнення новими напрямками під впливом пандемії), з огляду на інтереси громадськості, забезпечення інноваційних підходів та гнучкості роботи аудиторів [1].

Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю України визначив важливі питання, які мають бути першочергово враховані аудитором під час аудиторських перевірок звітності в умовах пандемії COVID-19 [2].

Міжнародною федерацією бухгалтерів розроблено низку рекомендацій для аудиторів під час пандемії коронавірусу [3], які мають важливе практичне значення. Їх аналіз засвідчує, що пильна увага приділяється питанням етики, зокрема дотриманню норм Кодексу етики та уникненню/зменшенню загроз порушення фундаментальних принципів з огляду на прагнення зберегти подальшу співпрацю з клієнтом за будь-яких умов, при наданні аудитором

послуг з незалежної оцінки бізнесу клієнта при його продажу, консультуванні у вирішенні податкових справ клієнта (зокрема отриманні грошових допомог чи компенсацій від держави). Аудитору слід уникати упередженості чи необ'єктивності оціночних суджень наслідків впливу карантинних, обмежувальних заходів на бізнес клієнта на основі власного негативного досвіду хвороби COVID-19; докладати зусиль для контролю дотримання клієнтом нового спеціального законодавства, що регулює його діяльність в умовах пандемії; уникати тиску з боку клієнта (через погіршення його фінансового стану) щодо зменшення суми гонорару та вживати адекватних заходів для погашення прострочених гонорарів та враховувати інші етичні питання. Пропоновані МФБ рекомендації аудиторам демонструють важливість оцінки безперервності діяльності клієнтів та подій після звітного періоду під впливом COVID-19 з урахуванням низки притаманних йому чинників за допомогою специфічних аудиторських процедур та адекватного розкриття інформації про безперервність діяльності та подальші події і їх впливу на фінансову звітність клієнта у аудиторському звіті, а також своєчасного повідомлення відповідної інформації управлінському персоналові клієнта (оскільки це може бути надважливо для його подальшого функціонування). Серед подальших подій пов'язаних із впливом пандемії COVID-19 аудитор у першу чергу має розглянути такі: виникнення нових зобов'язань, кредитів; реструктуризація кредиторської заборгованості або відстрочення платежів (у тому числі по податкових розрахунках); можливі непогашення боргових зобов'язань дебіторами; здійснення або планування продажу майна; скорочення штату працівників та виплати їм при звільненні; переоцінка активів; додатковий випуск акцій чи боргових зобов'язань та низку інших. Всі зазначені оцінки аудитор має виконати із застосуванням належного професійного скептицизму.

Рекомендації МФБ дають настанови щодо залучення аудиторами до перевірки спеціалістів у частині підтвердження облікових оцінок, обґрунтованості припущень персоналу, складання звіту про надання і використання додаткового фінансування, пакетів стимулювання чи програм лояльності у період карантину і т.д., тобто у випадках, які потребують спеціальних знань.

Особливої важливості набувають аудиторські послуги з огляду проміжної фінансової звітності у період пандемії COVID-19, оскільки це дозволить своєчасно сформувати належну облікову політику, попередньо (до закінчення звітного періоду) ідентифікувати негативні фінансові наслідки ведення бізнесу, виявити ризик шахрайства, обрати вірну концептуальну основу підготовки фінансової звітності, уникнути викривлення її показників та адекватно здійснити розкриття інформації.

Належну ретельність і відповідальність аудитор має демонструвати при підготовці аудиторського звіту та формулюванні незалежної думки про фінансову звітність (і вибору її виду) намагаючись для різних груп стейкхолдерів надати максимально прозору та об'єктивну інформацію із урахуванням впливу наслідків пандемії COVID-19 (за необхідності включаючи до свого звіту відповідні пояснюючі параграфи).

Врахування зазначених особливостей роботи аудиторів в умовах розглянутих соціально-економічних обмежень забезпечить високу якість наданих аудиторських послуг, дотримання етичних норм та довіру суспільства.

Список використаних джерел

1. *Пріоритети стратегії IAASB – врахування аудиторами громадських інтересів, упровадження інновацій та гнучкість у роботі.* URL: <https://www.pabu.com.ua/ua/mediacentr-3/profesiini-novyny/1608-priorityty-stratehii-iaasb-vrakhuvannia-audytoramy-hromadskykh-interesiv-uprovadzhennia-innovatsii-ta-hnuchkist-u-roboti> (дата звернення 1.12.2020).
2. *Інформаційне повідомлення щодо врахування чинників, пов'язаних із пандемією COVID 19 та застосуванням відповідних обмежувальних заходів, при проведенні аудиту фінансової звітності.* URL: <http://www.apob.org.ua/?p=1812> (дата звернення 1.12.2020).
3. *Матеріали IFAC.* URL: <https://www.apu.com.ua/2020/07/10/materiالي-ifac/> (дата звернення 1.12.2020).

УДК 657

Плекан Марія Володимирівна
к. е. н., доц. кафедри обліку та аналізу,
НУ «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна

Жирнова Аріна Олександрівна
магістр кафедри обліку та аналізу,
НУ «Львівська політехніка»,
м. Львів, Україна

АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Актуальним питанням сьогодення являється вирішення проблем природно-економічного та соціального характеру, що загалом складають проблему сталого розвитку, яка вимагає глобального вирішення.

Дослідивши наукову літературу, думки багатьох фахівців та спеціалістів, варто відзначити, що єдиного визначення поняття «сталий розвиток» – не існує.

Так, у словниках та спеціалізованій літературі поняття «сталий розвиток» визначається як особливий економічний розвиток, який забезпечує задоволення всебічних потреб нинішнього покоління без завдання шкоди можливостям прийдешніх поколінь забезпечити свої власні потреби, або як соціально-економічний розвиток, при якому задоволення потреб нинішнього покоління людей здійснюється з умовою екологічних обмежень, необхідних для забезпечення можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби, або як такий розвиток суспільства, при якому поліпшуються умови життя людини, а вплив на навколишнє середовище залишається у межах господарської ємності біосфери, так що не руйнується природна основа